

UTBILDNINGSVETENSKAPLIGA FAKULTETSKANSLIET

Datum: 2025-06-04
 Diarienummer: GU 2025/1079
 Mottagare: Utbildningsdepartementet
 Handläggare: Anna Peixoto

Göteborgs universitets samlade synpunkter gällande betänkandet Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)

Göteborgs universitet vill inledningsvis ta tillfället i akt att betona behovet av övergripande analyser i relation till att ett stort antal utredningar som rör skola och lärarprofession genomförs samtidigt. Förslagen kan komma att medföra genomgripande förändringar av hela skolväsendet och kräver därför en övergripande analys av de samlade konsekvenserna för både elever och lärare. Det är elevernas möjligheter till lärande som ska stå i centrum och de tänkta förändringarna måste beaktas samlat med detta i fokus. Det är även av betydelse att eventuella förändringar som en följd av utredningarna ges rimlig tid för implementering.

Synpunkter på betänkandet *Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande* (SOU 2025:19) har inhämtats från samtliga fakulteter och institutioner vid Göteborgs universitet som är involverade i lärarutbildningen. Universitetet ställer sig kritiskt till flera av de förslag som presenteras i betänkandet. Dessa redovisas inledningsvis, varefter universitetets samlade hållning till samtliga förslag i betänkandet presenteras i enlighet med deras ordningsföljd. Varje förslag återges i tabellform, där det framgår huruvida Göteborgs universitet tillstyrker, tillstyrker med reservation eller avstyrker förslaget, samt eventuella kommentarer kopplade till respektive ställningstagande.

Sammanfattande kommentar

Den övergripande kritiken rör undervisningsstrategier, bristen på skrivinläring och betänkandets förslag kopplade till digitalisering.

Undervisningsstrategier

Göteborgs universitet ställer sig kritiskt till förslaget att specificera undervisningsstrategier i läroplanerna. Att föreskriva vissa utvalda strategier riskerar att begränsa lärarens möjligheter att anpassa undervisningen utifrån elevgruppens sammansättning och kunskapsnivå(er). Detta kan i förlängningen hämma lärarens professionella autonomi snarare än att stärka den. Universitetet menar att undervisningsstrategier i stället bör återfinnas i exempelvis kommentarmaterial, där de kan fungera som stöd och inspiration snarare än som styrande föreskrifter.

Skrivinläring

Göteborgs universitet anser att betänkandet i otillräcklig grad behandlar skrivinläring. Läsning och skrivande bör betraktas som komplementära processer, där båda är av lika stor betydelse för elevers språkutveckling. Det är olyckligt att skrivinläring inte lyfts fram i samma utsträckning som läsning. Universitetet efterfrågar en mer holistisk syn på literacy, där läsande och skrivande ses som integrerade delar snarare än isolerade färdigheter. Vi förespråkar tydligare skrivningar om både skrivande och läsande i samtliga ämnens kursplaner, i linje med hur detta hanteras i det norska skolsystemet. Därtill anser Göteborgs universitet att frågan om läs- och skrivutveckling för elever med svenska som andraspråk behöver utvecklas ytterligare.

Digitalisering

Göteborgs universitet ställer sig mycket kritiskt till de förslag i betänkandet som rör digitalisering. Medan AI-kommissionens färdplan för Sverige (SOU 2025:12) tydligt betonar vikten av digitalisering och användning av artificiell intelligens, utgår övriga reformförslag inom utbildningsväsendet (SOU 2025:18, SOU 2024:74 och SOU 2024:81) från en analog, standardiserad och lärarcentrerad undervisningsmodell. I dessa utredningar framställs digitalisering och AI som teknologier som ska "införas" i befintliga strukturer, snarare än som frågor som kräver samskapande, professionsdialog och bildningsdiskussion. Denna diskrepans riskerar att underminera AI-kommissionens moderniseringsambitioner och förstärker fragmenteringen i styrningen av utbildningssystemet. Mot denna bakgrund efterlyser Göteborgs universitet ett mer framåtblickande och bildningsorienterat digitaliseringsavsnitt i läroplanerna.

Flera av de föreslagna skrivningarna tenderar att reducera digital kompetens till en fråga om teknikanvändning inom enskilda ämnen, snarare än att främja elevernas förmåga att förstå, analysera och skapa kunskap i ett digitalt samhälle. För att möta skolans och lärarutbildningens uppdrag krävs att digitalisering integreras ämnesövergripande, med fokus på kritiskt tänkande, kommunikation och didaktisk medvetenhet.

Vidare anser Göteborgs universitet att läroplanen bör erkänna att digital teknik och AI är dynamiska och kontextberoende fenomen. Digital kompetens bör därför förstås som en föränderlig förmåga som utvecklas i samspel med didaktiska och pedagogiska utgångspunkter samt undervisningens innehåll – inte som en statisk uppsättning färdigheter.

Vissa digitala verktyg kan med fördel stödja elevers lärande och delaktighet, exempelvis genom att erbjuda visuellt stöd, flerspråkiga möjligheter eller alternativa uttrycksformer. Om förslagen kvarstår i sin nuvarande utformning riskerar de dock att hämma utvecklingen av en professionell digital didaktik och skapa osäkerhet bland lärare kring vad som är tillåtet, snarare än att främja medvetna och pedagogiskt motiverade val.

3.2 Förslag och bedömningar om en ny läroplanshelhet för de obligatoriska skolformerna (s.153)

Göteborgs universitet avstyrker förslaget. Universitetet menar att det är den professionella lärarkåren som, utifrån aktuell kontext, bör ges mandat att bedöma vilka undervisningsstrategier som är mest ändamålsenliga i varje enskilt fall.

Bedömningen tillstyrks med reservation. Ett stödande material är i detta sammanhang välkommet, men det är av avgörande betydelse att de exempel som tas fram vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
Förslag: Var och en av de obligatoriska skolformerna ska ha en samlad läroplan. Läroplanerna ska innehålla inledande delar – värdegrund, uppdrag, mål och riktlinjer – samt timplan och kursplaner. I kursplanerna ska även betygs- och bedömningskriterier ingå. För att läroplanerna ska bidra till syftet med utbildningen och vara tydligt kunskapsinriktade behöver man välja ut vilka kunskaper som är tillförlitliga och mer beständiga i olika ämnen. Dessa kunskaper ska klart framgå av styrdokumentet. En central utgångspunkt är att grundläggande kunskaper och färdigheter ska betonas. Det ska finnas riktlinjer för undervisningens genomförande i läroplanernas inledande delar och undervisningsstrategier i kursplanerna. Dessa ska utgå från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.			X
Bedömningar: Regeringen bör se till att de stödande material som Skolverket har tagit fram ses över vad gäller omfattning, aktualitet, relevans, kvalitet, vetenskaplig förankring och tillgänglighet med utgångspunkt i att det ska finnas riktlinjer för undervisningens		X	

genomförande och undervisningsstrategier. Regeringen bör också se till att det tas fram nationellt fastställda kommentarer till de nya läroplanerna. Dessutom bör regeringen se till att det tas fram och tillgängliggörs exempel på god undervisning i olika ämnen baserade på beprövad erfarenhet. Läroplanerna bör presenteras tillsammans med kommentarer och exempel. Såväl de bindande som de stödjande delarna bör finnas samlade och presenteras som en helhet. De bör också vara lätta för lärare att få tillgång till.			
--	--	--	--

3.3 Förslag om att regeringen ska besluta om kursplanerna i sin helhet för de obligatoriska skolformerna (s. 173)

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
Förslag: Regeringen ska meddela föreskrifter om kursplanerna för de obligatoriska skolformerna i sin helhet, det vill säga även om betygs- och bedömningskriterier.	X		

4.2 Förslag för att minska kraven på individualisering och anpassning samt stärka lärarnas roll (s. 199)

Vi styrker förslaget med reservation. Att ta bort skrivningen om funktionsnedsättning kan vara positivt, men förutsätter att det lagstadgade skyddet är tillräckligt. Stödinsatser bör fortsatt kopplas till mål och kunskapskriterier – inte till elevens förmåga att "tillgodogöra sig undervisningen".

Förslaget om ledning och stimulans är positivt, särskilt ur ett inkluderande perspektiv. Men att ta bort extra anpassningar utan tydlig ersättning skapar osäkerhet. Det är oklart om undervisningen eller stödundervisningen ska möta behoven. Begränsningen av omedelbart stöd till två månader och tre ämnen är problematisk, då många elever behöver mer omfattande stöd. Stödundervisning måste sättas in skyndsamt och planeras i förväg. Formuleringen om lärarens ansvar är för vag och riskerar att elever inte får rätt stöd i tid.

Det är positivt att särskilt stöd kan ges både före och efter stödundervisning. Men det är oklart vad som ska utredas, och risken finns att fokus läggs på individen snarare än på skolans lärmiljö, vilket kan leda till exkluderande lösningar.

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
Förslag: Syftesparagrafen i skollagen (1 kap. 4 §) ska formuleras så att det framgår att utbildningen inom skolväsendet har till syfte att förmedla och förankra kunskaper och värden hos barn och elever. Definitionen av undervisning (1 kap. 3 §) ska också formuleras så att förmedling och förankring av kunskaper och värden framgår samt så att det tydliggörs att undervisningen bestäms och leds av lärarna. Den del av syftesparagrafen som handlar om att barn och elever ska ges stöd ska flyttas till skollagens tredje kapitel om barns och elevers utveckling mot målen. Den paragraf som gäller utformningen av utbildningen (1 kap. 5 §) ska formuleras så att det framgår att var och en som verkar inom utbildningen ska hävda de grundläggande demokratiska värderingarna och främja de mänskliga rättigheterna. Den del av paragrafen som handlar om att var och en som verkar inom utbildningen aktivt ska motverka alla former av kränkande behandling ska flyttas till skollagens sjätte kapitel om åtgärder mot kränkande behandling, där den även kommer att omfatta annan skollagsreglerad verksamhet. Den paragraf som gäller barnens och elevernas lärande och personliga utveckling (3 kap. 2 §) ska ändras så att det framgår att alla barn och elever ska ges ledning och stimulans i utbildningen för att de ska kunna följa undervisningen och utifrån sina egna förutsättningar utvecklas så långt som möjligt. Vidare ska paragrafen ändras så att elever som har svårigheter att följa den ordinarie undervisningen eller att tillgodogöra sig de kunskaper som anges i kurs- eller ämnesplanerna ska ges stöd. Det ska också framgå att elever som lätt tillgodogör sig dessa kunskaper ska ges undervisning som syftar till fortsatt kunskapsutveckling. Stöd i form av extra anpassningar som i dag ska ges inom ramen för den ordinarie undervisningen ska utgå. Den ordinarie undervisningen ska utformas för att förebygga stödbehov. Om läraren befarar att en elev inom den ordinarie undervisningen inte kommer att tillgodogöra sig de kunskaper som anges i kurs- eller ämnesplanerna och som minst motsvarar godkända resultat eller godtagbara kunskaper ska eleven ges stödundervisning eller särskilt stöd. Läraren ska bedöma om eleven ska ges stödundervisning eller anmäla till rektorn om elevens behov av särskilt stöd behöver utredas. Stödundervisning ska även ges om läraren bedömer att den ordinarie undervisningen inte i tillräcklig utsträckning kan utformas för att tillgodose elevens behov utan att det får betydande påverkan på den ordinarie undervisningens kvalitet. Särskilt stöd ska vara möjligt både för elever som inte redan deltagit i stödundervisning och för elever där stödundervisningen inte har varit tillräcklig.		X	

4.3 Förslag och bedömningar om inledande delar i nya läroplaner för de obligatoriska skolformerna (s. 218)

Göteborgs universitet tillstyrker med reservation förslaget om en ny struktur och ett nytt innehåll i läroplanernas inledande delar. Vi anser att viktiga kunskapsområden saknas, särskilt vad gäller sexualitet, samtycke och relationer samt digitalisering. Alla lärare behöver ha kompetens att bemöta elevers frågor kopplade till sexualitet, samtycke och relationer. Detta kunskapsområde bör därför inkluderas i läroplanernas inledande delar, då det utgör en grundläggande del av skolans

värdegrundsarbete och kräver att alla lärare har förmåga att "fånga frågan i flykten"¹. Vad gäller digitalisering hänvisar Göteborgs universitet till de mer utförliga synpunkter som lämnas under kommentaren till kapitel 8 i betänkandet.

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
Förslag: De inledande delarna i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna ska få en ny struktur och ett nytt innehåll. Utredningen har tagit fram ett förslag på inledande delar i en ny läroplan för grundskolan. Regeringen ska besluta om detta. Regeringen ska också besluta om inledande delar i nya läroplaner för anpassade grundskolan, specialskolan respektive sameskolan när nödvändiga anpassningar har gjorts. Dessutom ska regeringen besluta om den del som rör fritidshemmet.		X	
Bedömningar: Baserat på förslaget till inledande delar för grundskolan bör regeringen se till att nödvändiga anpassningar görs för de andra obligatoriska skolformerna. Anpassningarna ska gälla varje skolforms särart. Regeringen bör även se till att den nuvarande delen om fritidshemmet i läroplanerna för grundskolan, specialskolan och sameskolan revideras.	X		

5.2 Förslag om principer och riktlinjer för nya kursplaner för de obligatoriska skolformerna (s. 266)

Göteborgs universitet avstyrker förslaget, då vi anser att två av de principer som föreslås ligga till grund för de nya läroplanerna är problematiska. Det är Göteborgs universitets uppfattning att det bör vara en professionell uppgift för läraren att anpassa undervisningens innehåll utifrån den specifika kontexten – det vill säga elevgruppens sammansättning, skolans organisatoriska och pedagogiska förutsättningar samt dess geografiska kontext. Att i läroplanen införa precisa formuleringar som ska "gälla för varje stadium och i förekommande fall årskurs" riskerar att inskränka lärarens professionella autonomi och handlingsutrymme.

Vidare reserverar sig Göteborgs universitet mot formuleringen att "kursplanerna ska ge lärarna stöd för undervisningens genomförande inom varje stadium och i förekommande fall årskurs", då detta kan tolkas som att utrymmet för lärarens egna professionella bedömningar begränsas. En sådan utveckling riskerar att försvaga tilliten till lärarkårens kompetens och minska möjligheterna till kontextanpassad undervisning.

Avslutningsvis ställer sig Göteborgs universitet positivt till de föreslagna riktlinjerna för det fortsatta arbetet med att ta fram nya kursplaner.

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
Förslag: Nedanstående principer ska ligga till grund för de nya kursplanerna för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan, och utgöra utgångspunkter för framtagandet av kursplanerna. - Kursplanerna ska kännetecknas av en fast kunskapsinriktning. I samtliga ämnen ska vikten av grundläggande kunskaper och färdigheter betonas. Betoningen ska vara starkast i de tidiga årskurserna. - Varje kursplan ska på ett samlat sätt ange vad som ska behandlas i undervisningen, vad det är meningen att eleverna ska lära sig och när det är meningen att de ska göra det. Dessa beskrivningar ska vara så precisa och konkreta som möjligt och gälla för varje stadium och i förekommande fall årskurs. Kursplanerna ska hjälpa lärarna att prioritera så att det viktigaste ges mest utrymme i undervisningen. Beskrivningarna av det som ska ingå i undervisningen ska vara anpassade till de ramar som ges av timplanen. - Beskrivningarna av vad undervisningen ska behandla och vad det är meningen att eleverna ska lära sig ska utgå från begreppen kunskaper, färdigheter och förhållningssätt. Tyngdpunkterna mellan dessa behöver skilja sig åt för ämnen och stadier. - Språket i kursplanerna ska vara ämnesspecifikt och termer som är vedertagna, accepterade och vetenskapligt underbyggda ska användas i så hög utsträckning som möjligt. - Kursplanerna ska ge lärarna stöd för undervisningens genomförande inom varje stadium och i förekommande fall årskurs. - Kursplanerna ska ha en uttrycklig, väl synlig och ämnesförankrad progression mellan varje stadium och i förekommande fall mellan årskurser. - Kursplanernas nivå avseende det som ska behandlas i undervisningen och det som det är meningen att eleverna ska lära sig ska anpassas till barns kognitiva utveckling och olika elevgruppers kognitiva förutsättningar. - Varje kursplan ska ge information om hur ämnet och ämnesundervisningen bidrar till de övergripande målen i läroplanens inledande delar. - Varje del i kursplanestrukturen ska utformas för att fungera så väl som möjligt i förhållande till något eller några av momenten planering, genomförande och uppföljning av undervisningen samt bedömning och betygssättning. - Kursplanerna ska betona undervisning och lärande före bedömning och betygssättning. Målen för undervisningen ska knytas starkare till ämnesinnehållet. Nedanstående riktlinjer ska styra arbetet med att ta fram nya kursplaner för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan. - Ämnesspecifika instruktioner ska utarbetas som en förberedelse inför kursplanearbetet. - Arbetsprocessen ska vara transparent och därmed beskrivas och dokumenteras. - Kompetensprofiler ska tas fram för olika personalkategorier som ska involveras i arbetet. - Upprörningar av utkast ska göras med lärare och med forskare från olika relevanta vetenskapliga discipliner. - Kursplanearbetet ska följas upp löpande under arbetets gång.			X

¹ Se Skolverkets förslag om hur man kan jobba med sexualitet, samtycke och relationer <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/sexualitet-samtycke-och-relationer-i-undervisningen-samt-literaturen>: Ceder, S., Gunnarsson, K., Planting-Bergloo, S., Öhman, L., & Orlander, A. (2021). Sexualitet och relationer: Att möta ett engagerande och föränderligt kunskapsområde i skolan (Upplaga 1 ed.). Sidor 13–18, 13–18, 149–153, totalt 15 sidor. Lund: Studentlitteratur

5.3 Förslag om ändringar i skollagen och skolförordningen när det gäller betygssättning (s. 302)

Göteborgs universitet avstyrker förslaget, då det utgör en logisk följd av det betygssystem som föreslås i betygsutredningen – ett system som universitetet inte tillstyrker. För en mer utförlig redogörelse hänvisas till Göteborgs universitets remissvar avseende SOU 2025:18.

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
Förslag: Skollagen och skolförordningen ska omformuleras så att det inte längre anges att betygs- och bedömningskriterier ska uppfyllas. I stället ska formuleringar om att eleven ska tillgodogöra sig kunskaper införas. Undantagsbestämmelsen i skollagen – att det vid betygssättningen får bortses från enskilda delar av betygs- och bedömningskriterierna om det finns särskilda skäl – ska omformuleras så att det får bortses från enskilda delar av mål och innehåll.			X

5.4 Förslag om en ny struktur för kursplanerna för de obligatoriska skolformerna (s. 304)

Göteborgs universitet avstyrker förslaget, då vi anser att undervisningsstrategier inte bör ges föreskrivande status i läro- eller kursplaner. Sådana strategier bör i stället betraktas som stödjande verktyg för lärarens professionella överväganden och didaktiska val. Mot denna bakgrund föreslår vi att rubriken omformuleras till: "Strategier till stöd för lärarens genomförande av undervisningen", vilket bättre speglar behovet av att värna lärarens autonomi och det professionella omdömet i undervisningssituationen.

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
Förslag: Nedanstående struktur ska gälla för nya kursplaner för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan. Kursplanstrukturen ska regleras i skollagen. • Syfte • Ämnets bidrag till skolans mål • Mål och innehåll • Undervisningsstrategier • Betygs- och bedömningskriterier Betygs- och bedömningskriterier ska finnas för betygen A–F. Betygs- och bedömningskriterierna är för betyget – A: Utmärkta kunskaper – B: Mycket goda kunskaper – C: Goda kunskaper – D: Mer än godtagbara kunskaper – E: Godtagbara kunskaper – F: Mindre än godtagbara kunskaper. Sammanfattande bedömning ska gälla för samtliga betygssteg. Bedömningskriterier ska gälla för de årskurser där betyg inte sätts. De anger elevens kunskaper i relation till ämnets mål och innehåll. Bedömningskriterierna är – Godtagbara kunskaper – Ännu inte godtagbara kunskaper.			X

6.2 Förslag för att åstadkomma balans mellan teori och praktik i de praktisk-estetiska ämnena (s. 414)

Göteborgs universitet tillstyrker förslaget med reservation. Förslaget att specificera vilka "tekniker, verktyg, material och handlingar eleverna ska öva på så att deras kunskaper och färdigheter befästs på djupet" bör hanteras med försiktighet. Det är av stor vikt att dessa beskrivningar inte blir alltför detaljerade, då undervisningen måste kunna anpassas till aktuella förutsättningar och relevanta utvecklingar i samhället. Flexibilitet krävs för att undervisningen ska kunna spegla förändringar i teknik, material och pedagogiska metoder.

Vidare föreslås att de delar som rör reflektion i de praktisk-estetiska ämnena tonas ned, och i vissa fall omformuleras med en tydligare koppling till elevernas eget görande. Detta är ett förslag som Göteborgs universitet tillstyrker med reservation. För flera av de praktisk-estetiska ämnena, såsom hem- och konsumentkunskap, är det av särskild vikt att betona kunskap i handling – det vill säga att teori och praktik integreras. Att kunna göra medvetna val och ställningstaganden som konsument förutsätter ett reflekterande förhållningssätt, vilket bör framgå tydligt i kursplanerna.

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
-------------------	---------------------------	-----------------------------------	-------------------------------

Förslag: När nya kursplaner för grundskolans praktisk-estetiska ämnen utarbetas ska praktiska färdigheter betonas. Mål och innehåll i dessa ämnen ska vara ämnesspecifika och precisa samt uttryckas med hög konkretionsgrad så att en åldersadekvat balans mellan praktiska färdigheter och teoretiska kunskaper uppnås i de olika stadierna. I undervisningens mål och innehåll ska det också anges vilka tekniker, verktyg, material och handlingar eleverna ska öva på så att deras kunskaper och färdigheter befästs på djupet. De delar som handlar om att reflektera i de praktisk-estetiska ämnena ska vara nedtonade och i vissa fall formuleras med en starkare koppling till elevernas eget görande. Progressionen mellan stadierna ska vara tydlig och eleverna ska behärska grundläggande färdigheter inom de praktisk-estetiska ämnena innan inslag av mer kognitivt utmanande karaktär introduceras. I de inledande delarna av läroplanerna för de obligatoriska skolformerna ska de praktisk-estetiska ämnenas egenvärde och bidrag till elevernas bildning betonas.		X	
--	--	---	--

7.5 Förslag och bedömningar om hur läsning ska förstärkas i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna (s. 460)

Göteborgs universitet avstyrker de principer som föreslås ligga till grund för den nya kursplanen i svenska. Universitetet menar att läs- och skrivutveckling inte ges tillräckligt utrymme och att detta bör lyftas fram tydligare, särskilt i skrivningarna om läs- och skrivinlärningsens särställning i lågstadiet.

Vidare avstyrker vi att undervisningsstrategier anges i kursplanen. Sådana strategier bör i stället utgöra ett stöd i exempelvis kommentarmaterial och inte ges föreskrivande status. Att specificera vissa utvalda strategier riskerar att begränsa lärarens möjligheter att anpassa undervisningen utifrån elevgruppens sammansättning och kunskapsnivå, vilket i sin tur hämmar lärarens professionella autonomi och handlingsutrymme.

Lärare som ansvarar för den tidiga läsinlärnigen behöver visserligen kunskap om undervisning i fonologisk medvetenhet, men de behöver också tillgång till en bredare uppsättning didaktiska verktyg. Göteborgs universitet är därför starkt kritiskt till att en specifik metod föreskrivs, då detta inte tillgodoser den variation av behov som lärare möter i klassrummet. (Se vidare Göteborgs universitets synpunkter i remissvaret till SOU 2024:81).

Slutligen föreslås att "staten bör överväga att utöka satsningarna på kompetensutveckling inom området grundläggande läs- och skrivundervisning". Göteborgs universitet menar att begreppet "grundläggande" bör utgå, för att möjliggöra kontinuerlig kompetensutveckling inom läs- och skrivundervisning genom hela utbildningssystemet, från tidiga år till gymnasienivå.

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
Förslag: I läroplanernas inledande delar ska följande göras för att förstärka läsning: • Tydliggöra att grundläggande färdigheter i att läsa, skriva och räkna är ett av skolans mål. • Lyfta fram vikten av att eleverna behöver ges rika möjligheter att läsa, skriva och samtala så att deras språk, lärande och identitetsutveckling gynnas. Utöver de principer och riktlinjer som utredningen föreslår för nya kursplaner i allmänhet ska en ny kursplan i svenska utgå från följande principer: • Av kursplanen ska det framgå att läs- och skrivinläring har en särställning under lågstadiet. • Undervisningsstrategier ska anges för årskurs 1–2, 3–4, 5–7 och 8–10. • I undervisningsstrategierna ska lärarna få stöd för val som främjar läsutveckling på vetenskaplig grund. • Mål och innehåll ska anges för årskurs 1, årskurs 2, årskurs 3–4, årskurs 5–7 och årskurs 8–10. I målen och innehållet ska tydligt framgå vad eleverna ska behärska vid specifika tillfällen. • Mål och innehåll som berör läs- och skrivinläring ska konstrueras med utgångspunkt i systematisk och explicit undervisning med phonics (strukturerad ljudningsmetod) som grund. De ska formuleras i precisa och vetenskapligt vedertagna termer. Vikten av läsning ska även lyftas fram i andra kursplaner. Bedömningar: I samband med framtagandet av nya kursplaner i svenska, svenska som andraspråk och matematik bör regeringen överväga om bestämmelserna i skollagen om garantin för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet behöver ses över. Obligatoriska nationella kartläggningsmaterial och bedömningsstöd samt nationella prov bör konstrueras om med utgångspunkt i mål och innehåll i den nya kursplanen i svenska. Kartläggningsmaterialen och bedömningsstöden i årskurs 1–2 bör utformas så att de uppfyller följande egenskaper: • Provar sådant som främjar läsinläring på vetenskaplig grund. • Utgår från ett kvantitativt förhållningssätt, tar hänsyn till grupp- och individperspektiv samt är repeterbara. • Är tidsekonomiska, det vill säga tar begränsad tid från elevernas lärande och lärares undervisning, ger snabb återkoppling samt är enkla att planera, genomföra och följa upp. • Resulterar i konkreta och entydiga rekommendationer om fortsatt undervisning på vetenskaplig grund. • Möjliggör uppföljningar av elevernas resultat på olika nivåer. För att tillmötesgå ovanstående egenskaper bör kartläggningsmaterialen och bedömningsstöden genomföras digitalt. Kommentarer till kursplanen i svenska bör förklara den vetenskapliga grunden till varför en systematisk och strukturerad läsundervisning med phonics som grund fungerar bättre än andra alternativ. Via exempel bör lärare få tillgång till beprövade undervisningsmetoder och undervisningsaktiviteter inom området grundläggande läs- och skrivutveckling samt hur dessa relaterar till den vetenskapliga grunden. I framtagandet av en ny kursplan i svenska som andraspråk bör förslagen till principer för svenskämnet användas, under förutsättning att det inte finns aspekter av andraspråksinläring som enligt vetenskaplig grund bör väga tyngre. Staten bör överväga att utöka satsningarna på kompetensutveckling inom området grundläggande läs- och skrivundervisning.			X
			X

8.2 Förslag om ändrade skrivningar om digitalisering i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna (s. 500)

Göteborgs universitet avstyrker förslaget. Att ta bort det befintliga stycket om digital kompetens riskerar att osynliggöra skolans ansvar för digitalt lärande i läroplanens övergripande delar. En allmän

hänvisning till samhällets teknikutveckling är otillräcklig – skolans roll i att förbereda elever för ett digitalt samhälle bör lyftas fram tydligare.

Formuleringen att ”digitala verktyg huvudsakligen ses som medel” riskerar att förminska undervisningens ansvar för digital kompetens, särskilt i ämnesövergripande kunskapsutveckling. Val av lärresurser – analoga eller digitala – måste relateras till undervisningens mål, där digitala resurser även kräver förståelse för funktion, påverkan och etik.

Anpassningen till EU:s nyckelkompetenser är positiv, men behöver konkretisering för att vara pedagogiskt vägledande i svensk kontext. En tydlig nationell förankring i skolans värdegrund och uppdrag är nödvändig.

Förslaget om ett analogt utgångsläge i lågstadiet riskerar att exkludera digitala uttrycksformer och arbetssätt, snarare än att pröva och anpassa dem utifrån pedagogiskt syfte och elevgrupp. Vi är även kritiska till formuleringen om ”försiktighet och restriktivitet” kring digitala inslag i mellan- och högstadiet. Elever i dessa åldrar utvecklar identitet, kritiskt tänkande och samhällsmedvetenhet genom digitala medier. Undervisningen bör därför ge utrymme för reflekterat arbete med digitala verktyg – inte enbart för teknikanvändning, utan för att förstå hur kunskap formas och påverkar.

Att stärka digitaliseringsperspektivet i enskilda ämnen är positivt, men bör ske utifrån ett kunskapsperspektiv snarare än med fokus på specifika teknologier. Begränsningen till ämnesspecifika verktyg bortser från behovet av generell digital kompetens och multimodal förståelse, som bör utvecklas i fler ämnen och från tidigare skolår. Digital kompetens omfattar inte bara teknisk färdighet, utan även förmågan att skapa, tolka och kritiskt granska digitalt innehåll i olika format – något som bör genomsyra läroplanens formuleringar.

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
Förslag: Skrivningarna om digital kompetens i de inledande delarna av läroplanerna för de obligatoriska skolförerna ska ändras. Utredningen har lämnat förslag på inledande delar i en ny läroplan för grundskolan. När det gäller digitalisering innebär förslaget följande: • Det befintliga stycket om bland annat digital kompetens i nuvarande del 1 utgår till följd av att hela avsnittet om skolans uppdrag renodlas. I avsnittet lyfts däremot samhällets teknikutveckling. • Det tydliggörs i målen att ett kritiskt förhållningssätt grundar sig i kunskap och att det handlar om att hantera mångbottnade sammanhang på ett ansvarsfullt sätt. • Det tydliggörs att användning av digitala verktyg i grundskolan huvudsakligen är ett medel och inte ett mål i sig. • Skrivningar som relaterar till digital kompetens har anpassats till EU:s reviderade nyckelkompetenser. Kursplanerna i svenska och svenska som andraspråk, matematik, bild, musik, biologi, fysik, kemi samt teknik ska ändras så att övergripande skrivningar som relaterar till digital kompetens i de inledande delarna av läroplanerna ersätts med mer konkreta mål och innehåll om vad eleverna förväntas lära sig och vad skolan ska behandla i undervisningen. Utöver de principer och riktlinjer som utredningen föreslår för nya kursplaner i allmänhet ska nedanstående principer gälla i detta arbete för att hantera de problem som utredningen identifierat. • I lågstadiet ska utgångspunkten vara analoga aktiviteter i analoga miljöer. Försiktighet och restriktivitet ska gälla i förhållande till digitala inslag i undervisningen och om sådana inslag i undantagsfall övervägs ska de värderas mot samlad vetenskaplig empiri. • I mellan- och högstadiet ska också försiktighet och restriktivitet gälla i förhållande till digitala inslag i undervisningen och inslagen ska även värderas mot samlad vetenskaplig empiri samt elevernas ålder och mognad. Det ska ges utrymme för innehåll om digitaliserings påverkan i och på samhället samt innehåll som stärker elevernas utveckling av ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt. • Huvudregeln är att användning av digitala verktyg ska skrivas in i kursplanerna när det är ämnesrelevanta specifika digitala verktyg som eleverna ska lära sig att förstå och hantera. Innehåll om detta kan ingå i en del ämnen på högstadiet och i enstaka fall på mellanstadiet.			X

9.2 Förslag och bedömningar om ändringar när det gäller totalförsvaret och Nato i läroplanerna för grundskolan och specialskolan (s. 517)

Göteborgs universitet välkomnar att kunskaper om totalförsvaret och Nato föreslås införas i kursplanerna. Samtidigt vill vi uppmärksamma risken att undervisningen i ett försämrat säkerhetspolitiskt läge ensidigt fokuserar på hot och hotbilder. Det är därför av stor vikt att även frågor om fred, nedrustning och internationellt samarbete ges utrymme – särskilt i tider av ökad osäkerhet. I detta sammanhang bör även kunskaper om EU:s roll och betydelse lyftas fram som en del av ett breddat säkerhetspolitiskt perspektiv.

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
Förslag: Kunskaper om totalförsvaret och Nato ska skrivas in i kursplanen i samhällskunskap i högstadiet i grundskolan och specialskolan. En utgångspunkt för de nya skrivningarna ska vara innehållet i kursplanen i samhällskunskap för komvux på grundläggande nivå.		X	
Bedömningar: Kunskaper om totalförsvaret har en naturlig plats i ämnet samhällskunskap, men även andra aspekter av området kan behöva uppmärksammas. Därför bör det vid framtagandet av nya kursplaner analyseras och övervägas om relaterade skrivningar även ska tas fram i företrädesvis kursplanerna i idrott och hälsa, teknik samt hem- och konsumentkunskap. Enligt utredningens uppfattning är totalförsvaret och Nato alltför ämnesspecifika kunskaps-områden för att explicit skrivas in i de inledande delarna av	X		

grundskolorna och specialskolorna läroplaner. Däremot bör nya skrivningar i de inledande läroplansdelarna för samtliga obligatoriska skolformer utgå från en uppdateradsamhällsbeskrivning.			
---	--	--	--

10.1 Ikraftträdande av nya läroplaner (s. 527)

Göteborgs universitet tillstyrker förslaget med reservation, då vi anser att det är av stor vikt att eventuella förändringar ges tillräcklig tid för implementering. Vi ser en risk i att den föreslagna tidsramen är alltför snäv.

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
Förslag: Nya läroplaner för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan ska träda i kraft den 1 juli 2028. Ändringarna i skollagen ska träda i kraft den 1 januari 2027 och ska tillämpas första gången på utbildning som bedrivs efter den 30 juni 2028.		X	

10.2 Implementering, uppföljning och utvärdering av nya läroplaner (s. 535)

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
Bedömningar: Regeringen bör se till att en implementering genomförs av de nya läroplanerna för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan. Regeringen bör också se till att implementeringen och på längre sikt även de samlade resultaten och effekterna av de nya läroplanerna för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan följs upp och utvärderas. Dessutom bör regeringen se till att översynen görs av läroplanerna med jämna mellanrum.	X		

10.3 Vidare hantering av läroplanerna för förskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och komvux (s. 539)

I enlighet med tidigare kritik kopplade till förslagen om de inledande delarna i en ny läroplan instämmer inte Göteborgs universitet i bedömningen.

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
Bedömningar: Regeringen bör se till att förskolans läroplan får en ny struktur och ett nytt innehåll. I delar kan strukturen och innehållet grunda sig på det förslag på inledande delar i en ny läroplan för grundskolan som utredningen lägger fram. Regeringen bör se till att läroplanerna för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan får en ny struktur och ett nytt innehåll som så långt det är möjligt grundar sig på det förslag på inledande delar i en ny läroplan för grundskolan som utredningen lägger fram. Regeringen bör se till att läroplanerna för vuxenutbildningen får en ny struktur och ett nytt innehåll. I delar kan strukturen och innehållet grunda sig på det förslag på inledande delar i en ny läroplan för grundskolan som utredningen lägger fram. När kurs- och ämnesplanerna inom gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning ska ses över nästa gång bör regeringen använda de principer och riktlinjer samt den struktur som utredningen föreslår för kursplanerna för de obligatoriska skolformerna som en av utgångspunkterna. Regeringen bör utreda hur ämnesplaner i yrkesämnen kan tas fram tillsammans med arbetslivet och hur man säkerställer att dessa kan ändras successivt. Inom ramen för utredningen bör regeringen även överväga att initiera en försöksverksamhet med gymnasiala yrkeskurser för vuxna i enlighet med den modell som i dag används inom yrkeshögskolan.			X

10.4.1 Ett nytt samlat uppföljnings- och utvärderingssystem för skolväsendet bör utredas (s. 550)

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
Bedömning: Regeringen bör utreda ett nytt samlat uppföljnings- och utvärderingssystem för skolväsendet.	X		

10.4.2 Ett förstärkt stöd för lärare om undervisning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet bör utredas (s. 552)

Förslag/bedömning	Tillstyrker/ instämmer	Tillstyrker med reservation	Avstyrker/ Instämmer ej
Bedömning: Regeringen bör utreda hur ett förstärkt stöd för lärare om undervisning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet kan tillgängliggöras. I utredningen bör man identifiera områden där den vetenskapliga grunden behöver stärkas. Man bör också undersöka hur forskningsresultat kan konsolideras, sammanställas och spridas, hur beprövad erfarenhet kan systematiseras, värderas och göras tillgänglig samt vilka faktorer som är gynnsamma för att lärare ska kunna undervisa i enlighet med vetenskaplig grund och utifrån beprövad erfarenhet.	X		

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	Christina Osbeck
TITEL, ORGANISATION:	Dekan, Utbildningsvetenskapliga fakulteten
TID:	2025-06-09 15:19:32 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Göteborgs universitet
IDENTIFIKATIONS-ID:	_aced6ea2-7296-4139-8ab4-c54682f8e167

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2025-06-09 15:19:37 +02:00
Ref: 1895015
www.gu.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)